EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 12. 2017
COM(2017) 775 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o vykonávaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 70/2012 z 18. januára 2012 o štatistickom zisťovaní v cestnej nákladnej doprave

OBSAH

1. ÚVOD 2
1.1. Cieľ správy 2
1.2. Súvislosti právneho rámca 2
1.3. Politický kontext 2
1.4. Pokrytie členských štátov a ostatných krajín 3
2. SLEDOVANIE VYKONÁVANIA NARIADENIA 4
2.1. Plnenie zákonných povinností 4
2.2. Spôsoby zberu údajov používané v členských štátoch 4
2.3. Administratívne zaťaženie členských štátov 4
2.4. Zníženie a zjednodušenie administratívneho zaťaženia 5
2.5. Overovanie údajov a kvalita prijatých štatistických údajov 5
2.6. Metodická podpora členských štátov 6
3. ŠTATISTICKÉ VÝSLEDKY 7
3.1. Trendy v cestnej nákladnej doprave v EÚ 7
3.2. Šírenie údajov 7
3.2.1. Diseminačné tabuľky v databáze Eurobase 7
3.2.2. Publikácie 7
4. Štatistiky o ďalšom vývoji cestnej nákladnej dopravy 8
5. ZÁVERY 8

1. ÚVOD

1.1. CIEĽ SPRÁVY

Podľa článku 7 nariadenia (EÚ) č. 70/2012 Európskeho parlamentu a Rady z 18. januára 2012 o štatistickom zisťovaní v cestnej nákladnej doprave[1] musí Komisia Európskemu parlamentu a Rade podať správu o vykonávaní nariadenia do 31. decembra 2014 a každé tri nasledujúce roky. Toto je druhá správa, ktorá napĺňa túto požiadavku.

V tejto správe sa vysvetľujú okolnosti, politický kontext a rozsah pôsobnosti právnych predpisov. Neskôr sa v nej rozpracúvajú problémy súvisiace s jeho vykonávaním a predstavujú sa získané štatistické výsledky. V posledných oddieloch sa uvádza ďalší postup súvisiaci s návrhmi štatistík v oblasti ďalšieho rozvoja cestnej nákladnej dopravy uvedenými v prvej správe.

1.2. SÚVISLOSTI PRÁVNEHO RÁMCA

Nariadenie (EÚ) č. 70/2012 je prepracovaným znením nariadenia Rady (ES) č. 1172/98 z 25. mája 1998 a nasledujúcich zmien, ktorého cieľom je zosúladiť právny základ pre zber údajov o cestnej doprave s ustanoveniami Lisabonskej zmluvy. Nariadenie ako také je teda v rámci rozvoja štatistík o cestnej doprave v EÚ krokom vpred. Poskytuje právny základ pre zber širokého spektra údajov o cestnej nákladnej doprave. Požiadavkou, aby operátori cestnej nákladnej dopravy zasielali Komisii mikroúdaje zo zisťovania, sa kladie dôraz aj na kvalitu a porovnateľnosť štatistických údajov.

Nariadenie (EÚ) č. 70/2012 bolo navrhnuté, aby Komisia, ostatné inštitúcie EÚ a vnútroštátne vlády dostali porovnateľné, spoľahlivé, zosúladené, pravidelné a komplexné štatistické údaje o rozsahu a vývoji cestnej nákladnej dopravy. Tieto údaje sú potrebné na tvorbu, monitorovanie a hodnotenie politiky EÚ.

Členské štáty zasielajú údaje Komisii vo forme mikroúdajov: umožňuje to, aby sa pri dodržaní pravidiel zachovania dôvernosti používateľom poskytli štatistické tabuľky s rôznymi kombináciami premenných.

Nariadenie (EÚ) č. 70/2012 sa vypracovalo tak, aby sa čo najviac obmedzilo zaťaženie dopravných podnikov. Zber údajov je založený na výberovom zisťovaní, informácie sa teda žiadajú len za vzorku dopravných vozidiel a za obmedzený čas (zvyčajne týždeň). Členské štáty môžu zo zisťovania vylúčiť dopravu, ktorú uskutočňujú vozidlá pod určitými limitmi[2].

1.3. POLITICKÝ KONTEXT

Pri formulovaní spoločnej dopravnej politiky sú potrebné podrobné vedomosti o rozsahu cestnej nákladnej dopravy a jej vývoji.

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 70/2012 z 18. januára 2012 o štatistickom zisťovaní v cestnej nákladnej doprave. Text s významom pre EHP. Ú. v. EÚ L 032, 3.2.2012, s. 1 – 18.

[2] Každý členský štát môže z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia okrem toho vyňať cestné vozidlá, ktorých užitočná hmotnosť alebo maximálna dovolená hmotnosť je nižšia než určitý limit. Tento limit nesmie presiahnuť 3,5 tony užitočnej hmotnosti alebo 6 ton maximálnej dovolenej hmotnosti jednotlivých motorových vozidiel.

Význam tejto politiky je veľmi veľký: v bielej knihe Plán jednotného európskeho dopravného priestoru — Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje[3] sa stanovilo desať cieľov pre konkurencieschopný dopravný systém efektívne využívajúci zdroje (kritériá na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v znížení emisií skleníkových plynov o 60 %). Podrobné štatistiky o cestnej nákladnej doprave sú potrebné na monitorovanie pokroku pri dosahovaní niektorých z týchto cieľov (napr. cieľ do roku 2030 presunúť 30 % činnosti cestnej nákladnej dopravy na vzdialenosti nad 300 km na iné druhy dopravy).

V záujme splnenia úloh zverených Komisii v súvislosti so spoločnou dopravnou politikou Komisia potrebuje porovnateľné, spoľahlivé, zosúladené, pravidelné a komplexné štatistické údaje o rozsahu a rozvoji cestnej nákladnej dopravy vykonávanej vozidlami registrovanými v Únii a o stupni využitia vozidiel zabezpečujúcich túto prepravu.

Údaje zozbierané v rámci nariadenia (EÚ) č. 70/2012 sú mimoriadne dôležité aj pre profesijné organizácie, dopravné spoločnosti, výskumných pracovníkov a tvorcov modelov v oblasti cestnej dopravy, keďže podrobné znalosti trhu pomáhajú zlepšiť konkurencieschopnosť spoločností v tomto sektore.

1.4. POKRYTIE ČLENSKÝCH ŠTÁTOV A OSTATNÝCH KRAJÍN

Nariadenie (EÚ) č. 70/2012 sa uplatňuje priamo a v celom rozsahu vo všetkých členských štátoch.

Poskytnutie údajov sa v ňom vyžaduje od všetkých členských štátov Podľa článku 1 ods. 3 nariadenia je jedinou výnimkou z tohto pravidla Malta vzhľadom na nízky počet cestných nákladných vozidiel registrovaných v krajine, ktoré majú overenú kópiu licencie Spoločenstva. Zber zmysluplných a spoľahlivých údajov z malého počtu vozidiel by neprimerane zaťažil maltské spoločnosti.

Údaje poskytli aj dve krajiny EZVO, Nórsko a Švajčiarsko.

[3] COM(2011) 144 z 28.3.2011.

2. SLEDOVANIE VYKONÁVANIA NARIADENIA

2.1. PLNENIE ZÁKONNÝCH POVINNOSTÍ

Miera dodržiavania povinností týkajúcich sa poskytovania údajov stanovených v nariadení (EÚ) č. 70/2012 je veľmi vysoká. Požadované súbory údajov poskytli všetky členské štáty, pričom omeškania vznikli len v malom počte prípadov, hlavne z dôvodu zmien v oblasti IT na vnútroštátnej úrovni. Umožňuje sa tým vytváranie vysokokvalitných a spoľahlivých štatistík o cestnej nákladnej doprave v Európe.

2.2. SPÔSOBY ZBERU ÚDAJOV POUŽÍVANÉ V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH

Metodické ustanovenia nariadenia (EÚ) č. 70/2012 poskytli spoločný rámec na zabezpečenie harmonizovaného zberu údajov a porovnateľnosti údajov.

Komisia zbiera informácie o vnútroštátnych metódach zberu údajov (využívanie registrov, metodika výberu, pokrytie atď.) každé tri roky a sprístupňuje ich v publikácii Methodologies used in surveys of road freight transport in Member States and Candidate Countries (Metodiky použité používané v zisťovaniach o cestnej nákladnej doprave v členských štátoch a kandidátskych krajinách).

2.3. ADMINISTRATÍVNE ZAŤAŽENIE ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

Nariadenie (EÚ) č. 70/2012 bolo navrhnuté so špecifickým cieľom udržať zaťaženie členských štátov na minime. Vo väčšine krajín podávajúcich správy nebolo potrebné prijať žiadne špecifické dodatočné opatrenia, keďže existujúce procesy postačovali na splnenie požiadaviek na zber údajov. Komisia zozbierala aj informácie o zaťažení respondentov.

Vo všeobecnosti sa podarilo presne posúdiť zaťaženie spojené s vykonávaním nariadenia iba niektorým členských štátom. Napriek tomu však bolo možné vyvodiť tieto závery:

- V prípade pravidelného poskytovania údajov je zaťaženie podľa veľkej väčšiny krajín, ktoré odpovedali, prijateľné.
- Medzi krajinami sú značné rozdiely súvisiace so zaťažením pri zbere údajov, najmä v závislosti od dostupných vnútroštátnych systémov zberu údajov. Na základe vzorky krajín podávajúcich správy, ktoré poskytli informácie, sa konkrétne zdá, že:
    - priemerný čas, ktorý respondenti potrebovali na vykázanie údajov za jedno vozidlo s jazdami v období zisťovania, sa v závislosti od použitého systému zberu údajov odhaduje na približne 10 až 45 minút,
    - priemerný čas, ktorý respondenti potrebovali na vykázanie údajov za jedno vozidlo bez činnosti v období zisťovania, sa odhaduje na približne 2 až 7 minút,
    - možnosť zberu a zasielania údajov v elektronickej podobe veľmi znižuje spravodajské zaťaženie respondentov.

Treba poznamenať, že zaťaženie spojené so zberom údajov v rámci zisťovania na základe nariadenia (EÚ) č. 70/2012 sa kompenzuje pridanou hodnotou výsledných štatistík. Konkrétne:

- Komisia spravuje dôverné vnútroštátne mikroúdaje, ktoré poskytol každý členský štát, a zostavuje podrobné vnútroštátne údaje (D-tables, t. j. tabuľky na výmenu údajov).

Vďaka týmto tabuľkám majú všetky krajiny podávajúce správu úplné štatistické údaje o všetkých činnostiach v cestnej nákladnej doprave, ktoré na ich území vykonali nákladné vozidlá registrované kdekoľvek v EÚ (okrem Malty), vo Švajčiarsku a v Nórsku. Vykonávanie tohto nariadenia a služby, ktoré poskytuje Komisia, zabraňujú duplicitnému zberu údajov o zahraničných nákladných vozidlách na vnútroštátnej úrovni.

- Zúčastnené krajiny majú veľký záujem o štatistické výstupy, pretože výsledky zisťovania poskytujú pridanú hodnotu a sú nevyhnutné na monitorovanie trhu cestnej nákladnej dopravy v Európe.
- Zber a spravovanie údajov na úrovni mikroúdajov poskytuje pružnosť pri plnení konkrétnych politických potrieb EÚ, pri ktorých sú potrebné štatistické údaje bez meškaní a bez toho, aby sa muselo vynaložiť dodatočné úsilie na vnútroštátnej úrovni. Takéto údaje si útvary politiky často vyžadujú na vytvorenie správ alebo na hodnotenie príslušných právnych predpisov a politických cieľov.

2.4. ZNÍŽENIE A ZJEDNODUŠENIE ADMINISTRATÍVNEHO ZAŤAŽENIA

Komisia sa znížením a zjednodušením administratívneho zaťaženia neustále zaoberá. Komisia v spolupráci s národnými štatistickými úradmi na základe spätnej väzby od členských štátov vykonáva konkrétne opatrenia na zníženie zaťaženia vnútroštátnych orgánov a respondentov zisťovania súvisiaceho so zberom údajov a podávaním správ. Medzi tieto opatrenia patrí:

1. vytvorenie nástrojov na zjednodušenie podávania správ s podrobnými regionálnymi údajmi (NUTS 3);
2. vytvorenie nástrojov a postupov automatického prenosu a overovania mikroúdajov, ktoré členským štátom poskytujú spätnú väzbu o kvalite údajov a konkrétnych chybách v prípade každého súboru údajov;
3. podpora a pomoc pri zavádzaní elektronických dotazníkov a webových spravodajských systémov na vnútroštátnej úrovni;
4. organizovanie pravidelných stretnutí národných expertov z členských štátov (pracovné a osobitné skupiny) a odborníkov zo susedných krajín zameraných na výmenu najlepších postupov a diskutovanie o kvalite údajov, problémoch a riešeniach.

2.5. OVEROVANIE ÚDAJOV A KVALITA PRIJATÝCH ŠTATISTICKÝCH ÚDAJOV

Zatiaľ čo za kvalitu vykonávania zisťovania o cestnej nákladnej doprave zodpovedajú členské štáty, Komisia prijíma všetky opatrenia na zistenie chýb v získaných údajoch a udržiava výkonný a spoľahlivý informačný systém na overovanie a spracovávanie údajov. Komisia poskytuje členským štátom pravidelnú spätnú väzbu o problémoch, ktoré si môžu vyžadovať ďalšie vyšetrovanie.

Krajiny podávajúce správy vyvíjajú všetko primerané úsilie na odstránenie chýb, najmä tých, ktoré sa opakujú. Overovací postup zahŕňa štvrťročné a ročné overovanie mikroúdajov a kontroly časových radov súvisiacich s vnútroštátnou, medzinárodnou a celkovou dopravou:

- *Overovanie mikroúdajov*: na zabezpečenie tvorby bezchybných súborov údajov krajiny podávajúce správy dostávajú za každý prenos údajov správu o overení obsahujúcu podrobnosti na úrovni mikroúdajov, aby bolo možné zistené chyby ľahšie opraviť. Opakovane sa postupuje dovtedy, kým sa neopravia všetky chyby. Komisia

navyše neustále vyvíja svoje overovacie pravidlá, aby naplnila vynárajúce sa potreby a zabezpečila tvorbu vysokokvalitných štatistík.

- *Kontroly časových radov*: Komisia (Eurostat) považuje za dôležité pred zverejnením údajov identifikovať v časových radoch odľahlé hodnoty, keďže štatistiky o cestnej nákladnej doprave sa používajú v rôznych správach Komisie, aby sa vyvodili závery o vývoji na trhu cestnej nákladnej dopravy. Osobitne vyžaduje, aby krajiny podávajúce správy potvrdili trendy, ak sa zaznamenajú významné odchýlky. Pokiaľ je to potrebné, členské štáty podávajú revidované súbory údajov alebo vysvetlenia dôvodov veľkých odchýlok v časových radoch.

Údaje v prípade chýb revidujú všetky krajiny podávajúce správy.

2.6. METODICKÁ PODPORA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

Komisia nepretržite poskytuje metodickú a technickú podporu na vykonávanie nariadenia o štatistikách v oblasti cestnej nákladnej dopravy a zabezpečuje vedenie informačného systému pre vysokokvalitné údaje a metaúdaje.

Na poskytnutie metodických usmernení o vykonávaní nariadenia (EÚ) č. 70/2012 krajinám podávajúcim správy Komisia vytvorila dve referenčné príručky:

- *Metodika cestnej nákladnej dopravy*[4], ktorou sa stanovuje metodický základ na zostavenie štatistík o cestnej nákladnej doprave v členských štátoch, kandidátskych krajinách a krajinách EZVO,
- *Metodiky použité v zisťovaniach o cestnej nákladnej doprave v členských štátoch a kandidátskych krajinách*,[5] ktoré predstavujú metodické aspekty zisťovaní o cestnej nákladnej doprave vykonávaných v krajinách podávajúcich správy.

[4] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications.
[5] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-007?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications.

3. ŠTATISTICKÉ VÝSLEDKY[6]

3.1. TRENDY V CESTNEJ NÁKLADNEJ DOPRAVE V EÚ

Cestná nákladná doprava tvorí v Európskej únii hlavný podiel nákladnej dopravy v rámci vnútrozemských druhov dopravy (približne 75 %, tento údaj bol v poslednom desaťročí relatívne stabilný). V roku 2015 dosiahla úroveň cestnej nákladnej dopravy v EÚ meraná v tonokilometroch v porovnaní s rokom 2014 nárast o 2,4 %. Napriek tomu bola stále o 7,6 % nižšia než najvyššia predkrízová hodnota z roku 2007 a iba o niečo vyššia než úroveň v roku 2010 (0,7 %).

Vnútroštátna doprava, ktorú vykonávajú domáce spoločnosti, predstavuje približne dve tretiny celkovej cestnej nákladnej dopravy, zatiaľ čo v roku 2015 bola miera prenikania kabotáže okolo 3 %, t. j. v priemere 3 % všetkej vnútroštátnej cestnej nákladnej dopravy v EÚ vykonávali zahraniční dopravcovia.

Prehlbovanie integrácie jednotného trhu EÚ prispieva k vyšším mieram rastu medzinárodnej cestnej nákladnej dopravy v porovnaní s vnútroštátnou. Medzi rokmi 2005 a 2015 počet tonokilometrov v rámci vnútroštátnej nákladnej dopravy, ktorú vykonávajú domáci dopravcovia, klesol o 6,5 %, zatiaľ čo medzinárodná doprava (vrátane kabotáže) vzrástla o 14,9 %.

3.2. ŠÍRENIE ÚDAJOV

3.2.1. Diseminačné tabuľky v databáze Eurobase

Súhrnné údaje sa načítajú do referenčnej databázy Komisie (Eurostatu) Eurobase určenej na šírenie údajov hneď, ako prejdú overením. Používatelia môžu získať podrobné štatistické tabuľky – sprístupnené v súlade s nariadením Komisie (ES) č. 6/2003 z 30. decembra 2002, ktoré sa týka šírenia štatistiky cestnej nákladnej dopravy[7] – v súvislosti s údajmi prenesenými v rámci nariadenia (EÚ) č. 70/2012 za obdobie od roku 1999.

3.2.2. Publikácie

Komisia (Eurostat) vytvára aj *články Statistics Explained (Štatistika v kocke),*[8] ktoré sa týkajú týchto tém:

- Všeobecné trendy v cestnej nákladnej doprave.
- Cestná nákladná doprava podľa vlastností vozidiel
- Cestná nákladná doprava podľa vlastností jázd
- Cestná nákladná doprava podľa druhu tovaru

Tieto články sa aktualizujú každoročne, keď sa finalizuje zber údajov za daný referenčný rok.

[6] Štatistické údaje a analýza trendov sú dostupné na internetovej stránke Komisie (Eurostatu): (http://ec.europa.eu/eurostat) a v osobitných správach Komisie (GR MOVE): (https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/mobility-package-overview-of-the-eu-road-transport-market-in-2015.pdf).

[7] Nariadenie Komisie (ES) č. 6/2003 z 30. decembra 2002, ktoré sa týka šírenia štatistiky cestnej nákladnej dopravy (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ 001, 4.1.2003, s. 45 – 49.

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Transport.

V súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 557/2013 zo 17. júna 2013, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o európskej štatistike, pokiaľ ide o prístup k dôverným údajom na vedecké účely,[9] sa mikroúdaje o cestnej nákladnej doprave anonymizujú a výskumníkom sa sprístupňujú ako súbory na vedecké použitie.

4. ŠTATISTIKY O ĎALŠOM VÝVOJI CESTNEJ NÁKLADNEJ DOPRAVY

V období rokov 2015 a 2016 sa konali viaceré stretnutia osobitných a pracovných skupín, aby sa na nich preskúmali a navrhli spôsoby zlepšovania kvality údajov a znižovania zaťaženia pri zbere údajov a diskutovalo o vhodnosti zberu údajov o povinných jazdách nákladných vozidiel bez nákladu a o údajoch súvisiacich so spotrebou paliva v prípade nákladných vozidiel. Počas týchto stretnutí sa zistilo niekoľko oblastí, v rámci ktorých môžu odborné znalosti pomôcť zlepšiť kvalitu údajov a znížiť zaťaženie súvisiace so zberom údajov, konkrétne:

- podávanie správ o nepoužívaných vozidlách,
- zjednodušovanie dotazníkov pre zisťovania,
- využívanie administratívnych údajov,
- referenčné porovnávanie výsledkov zisťovania,
- používanie nových spôsobov nahlasovania údajov zo zisťovania.

V najnovšej verzii príručky o štatistike cestnej nákladnej dopravy (Road Freight Statistics Manual) Komisia predstavila osvedčené postupy v uvedených oblastiach z vybraných členských štátov. Podporí sa tým ďalší rozvoj štatistiky cestnej nákladnej dopravy, zlepší sa kvalita údajov a zmenší sa spravodajské zaťaženie. Členské štáty sa stále zdráhajú súhlasiť s povinným zberom údajov o jazdách bez nákladu (momentálne je dobrovoľný) a so zberom údajov o spotrebe paliva v prípade nákladných vozidiel z dôvodu súvisiaceho zvýšenia spravodajského zaťaženia. V posledných rokoch sa však súčasne zaznamenalo zlepšenie dostupnosti štatistík, ktoré členské štáty vykazujú dobrovoľne. V rámci štatistík o energetike sa vynakladá úsilie na tvorbu podrobnejších štatistík o spotrebe paliva v sektore dopravy, aby sa zabezpečila koherentnosť s celkovými energetickými bilanciami.

5. ZÁVERY

Získané skúsenosti a výsledky vykonávania nariadenia (EÚ) č. 70/2012 možno považovať za prevažne pozitívne. Zdroje vyčlenené na ďalšiu tvorbu štatistiky na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni Komisie umožnili vypracovanie porovnateľných a vysokokvalitných výsledkov. Komisia podporuje členské štáty pri vykonávaní nariadenia a tvorbe vysokokvalitných štatistík. Vytvorila a vedie informačný systém a posilnenú komunikáciu na minimalizovanie zaťaženia krajín podávajúcich správy. Okrem toho poskytla usmernenia na ďalšie zlepšenie kvality údajov a obmedzenie zberu údajov a spravodajského zaťaženia tým, že zverejňuje vnútroštátne osvedčené postupy.

[9] Nariadenie Komisie (EÚ) č. 557/2013 zo 17. júna 2013, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o európskej štatistike, pokiaľ ide o prístup k dôverným údajom na vedecké účely, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 831/2002 (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ L 164, 18.6.2013, s. 16 – 19.

Ukázalo sa, že nariadenie je efektívnym a účinným nástrojom na tvorbu vysokokvalitných, spoľahlivých a porovnateľných štatistík o cestnej nákladnej doprave na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni, pričom sa predchádza zdvojeniu práce. V jednom členskom štáte sa vnútroštátne zisťovanie o cestnej nákladnej doprave nahradilo zisťovaním o cestnej nákladnej doprave podľa nariadenia (EÚ) č. 70/2012. Komisia povzbudzovala ďalšie členské štáty, aby nasledovali tento príklad. Získané štatistiky sa pravidelne používajú pri monitorovaní a posudzovaní politiky v oblasti cestnej nákladnej dopravy na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.